

تورکلرین اسکی اینانجلاری حاقیندا بیر نچه سؤز

• م. هشتریلی

اوجاق:

اوجاق کلمهسی نچه معنادا ایشلهنر. بیرینجیسی ائولرده شومینه کیمی اود یاندیریلان و یئمک پیشیریلمهسی اوچون ایشلهدیلن یئر آنلامیندادیر. ایکینجیسی جماعتین زیارت اوچون گئتدیگی، اورادا قوربانلیق کسبی، نذر- نیاز ائتدیگی مقدس مزارلاردیر. آیریجا مقدس انسانلارین آدینا دا اوجاق دئیلمیش. دئمک اولار کی، بو اوچ معنادا ایشلهنن اوجاق کلمهسی اودون مقدس اولماسی ایله سیخ باغلانتیلی دیر. اوجاق آدی ایله آدلانان و یا قبیرلرینه اوجاق دئییلن انسانلار، آتشاگلارین قوروجوسو یا دا موبدلر ایمیشلر.

یاشادیغیم بؤلگهده، یعنی هشتری (هشترو) ماحالیندا چوخلو اوجاق وار کی بونلارین بیر قیسمی یئرآلتی قازیلاریندا اورتایا چیخمیشدیر. او جملهدن؛ آغ زیارت اوجاغی، گوللوجه اوجاغی و بابا گورگور اوجاغی.

کول تپه لر:

کول تپه آدلی کندلر و قصبه لر، آذربایجانین، همدانین بیر چوخ یئرینده واقع اولموشدور. ماراقلی دیر کی، تورکیه سفریمده آنادولو مدنیت موزه سینی گزرکن، یئرآلتی قازیلاریندا قیصری یاخینلاریندا تاپیلان کول تپه لر شاهید اولدوم.

ایران دا شاه زامانیندا کول تپه آدلارینی گل تپه یه چئویرمیشلر.

دئییلنلره گؤره، آتشاگلاردان حاصل اولان کوللری بیر- بیرینین اوستونه توپلایار و اونا کول تپه دئییرمیشلر. ائله بونا گؤره ده آتشاگلارین مرکز لریندن ساییلان اورمو گؤلونون اطرافیندا

کول تپه آدلی چوخلو یئر وار. حتی ایندی ده موجود اولان او کول تپه لردن عتیقه لر ده الده ائدیلمیشدیر.

باشقا بیر نظریه یه گۆره، بو کول تپه لر یان دیریلان اودونلاردان قالان کوللردیر کی، بعضی اسکی اینانجلاردا اؤلولری یان دیرماق اوچون استفاده اولونارمیش. آوستادا اؤلولری یان دیرماق مذمت اولور و بو دا گۆستریر کی، بو نظریه دوغرو اولسا، بو عادت زردوشت زامانیندان اۇنجه کی دۇنملره عاید دیر.

گون و آی آدلاریندان دوغولان یئرلر و چایلار:

آذربایجانین بیر چوخ یئرینده گون دوغدو و حتی هشتی و میانا بؤلگه لرینده آی دوغوموش آدلی کندلر وار. بو آدلار آی و گونون مقدس ساییلدیغینا و اونلارا اینانچ باغلیلیقلارینا دلالت ائدیر. بو دا اسکی اینانجلارین ایزلریندندیر.

تدقیقاتچیلار گۆره، تورکلر اسکیدن گۆی تانری یا ستایش ائدرلریمیش. مرحوم ابراهیم قفس اوغلو گۆی تانریجیلیغی اسکی تورکلرین اینانجی اولاراق گۆستریر و تورکلرین اولدوزو، آیی و باشقا طبیعی فنومنلری ستایش ائتدیگینی قید ائدیر.

سونوج:

بو اؤرنکلردن بللی اولور کی، دئییلن عنوانلار تورک دیلینده چوخ اسکی زامانلارا (اسلام دینیندن اۇنجه یه) عاید اولوب و تورکجه آدلان دیر یلمیش و هله ده آذربایجان و همدان بؤلگه لرینده ایزلری قالمیشدیر ■